

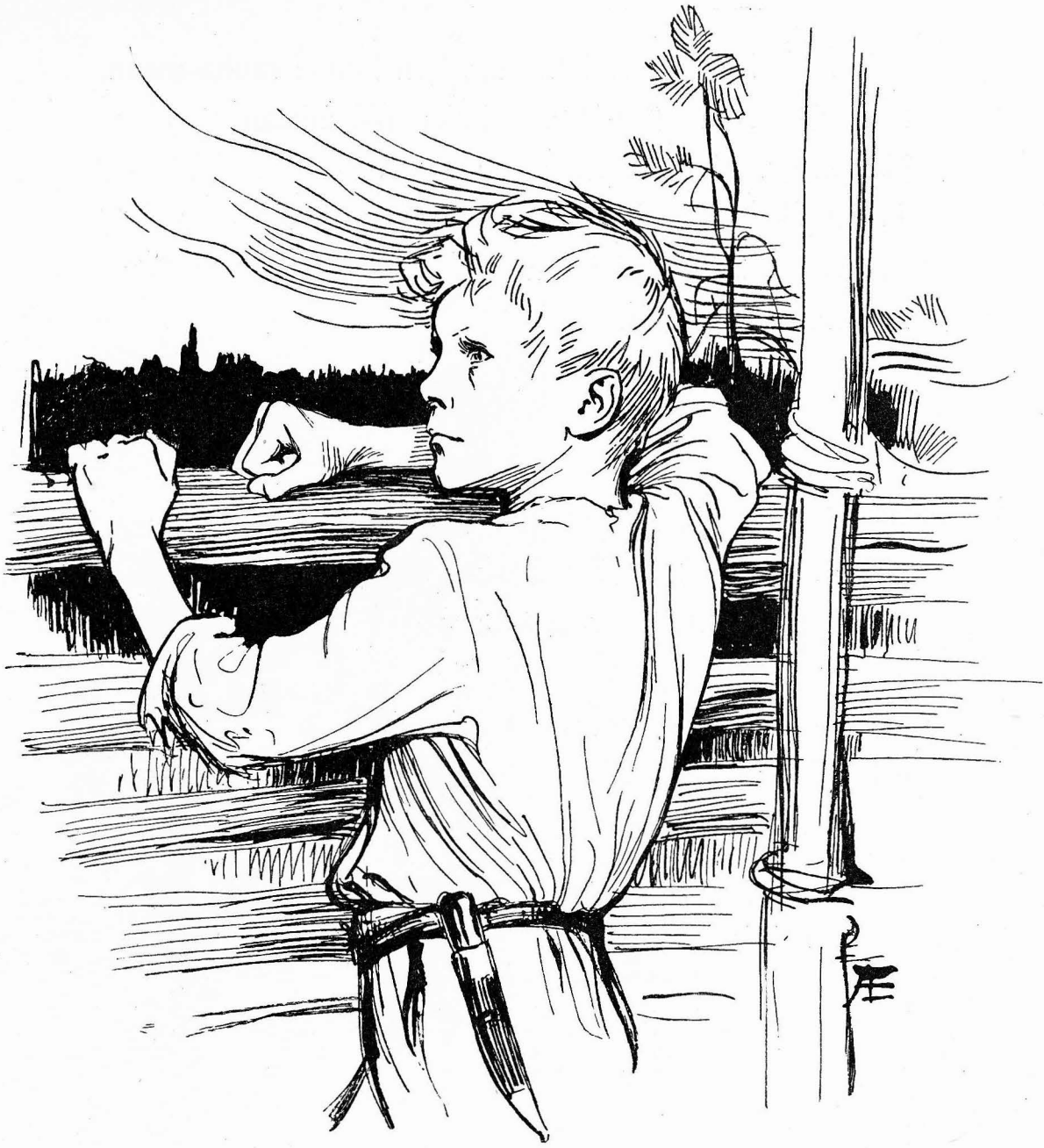
VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

PORVOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

Viides vihko.

VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

II

SOTILASPOIKA.

Mun isän' oli sotamies, ja nuori, kauniskin,
Jo viisitoista vuotisna hän astui riviin.
Tiens' aina kulki kunniaan,
Iloisin mielin kärsi vaan
Hän kylmää, nälkää, haavojaan,
Mun isän, armahin.

Ma lapsi olin, kun hän läks, kun loppui rauha maan,
Mut uljasta en käyntiään unhoita milloinkaan;
Hattunsa muistan töyhtöineen
Ja muodon ahavoittuneen
Ja kulmakarvat varjoineen, —
Ne muistan ainiaan.

Koht' armeija kun etelään taas kääntyi marssien,
Sain kuulla kuinka aina hän ol' uljas, urhoinen.
Ristinkin sai hän, kuulin näin,
Ja toisen kohta jälkeinpäin.
«Ah», aattelin ma mielessäin,
«Ken siellä oisi, ken!»

Ja talvi lähti, suli jäät, näin kevään joutuvan,
Niin kuulin isän kaatuneen kentälle kunnian.
Ma oudoin mielin aattelin,
Ja huolehdin, ja riemuitsin,
Ja viikon itki äitikin,
Niin vaipui hautahan.

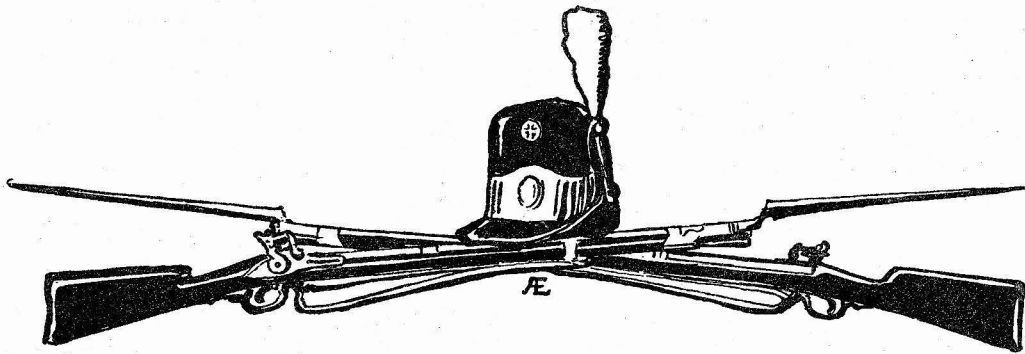
Lapuan kentäll' isä kuol' lippunsa vierehen;
Sodassa, kuulin, vaaleni sen kerran ainoisen.
Uzilla, eestä Kustavin,
Mun vaarin' uupui hurmeihin,
Lappeella isä vaarinkin,
Mies Kaarlen aikuinen.

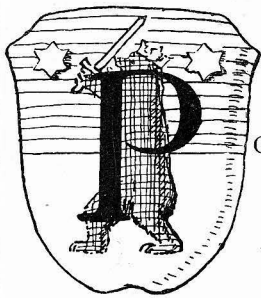
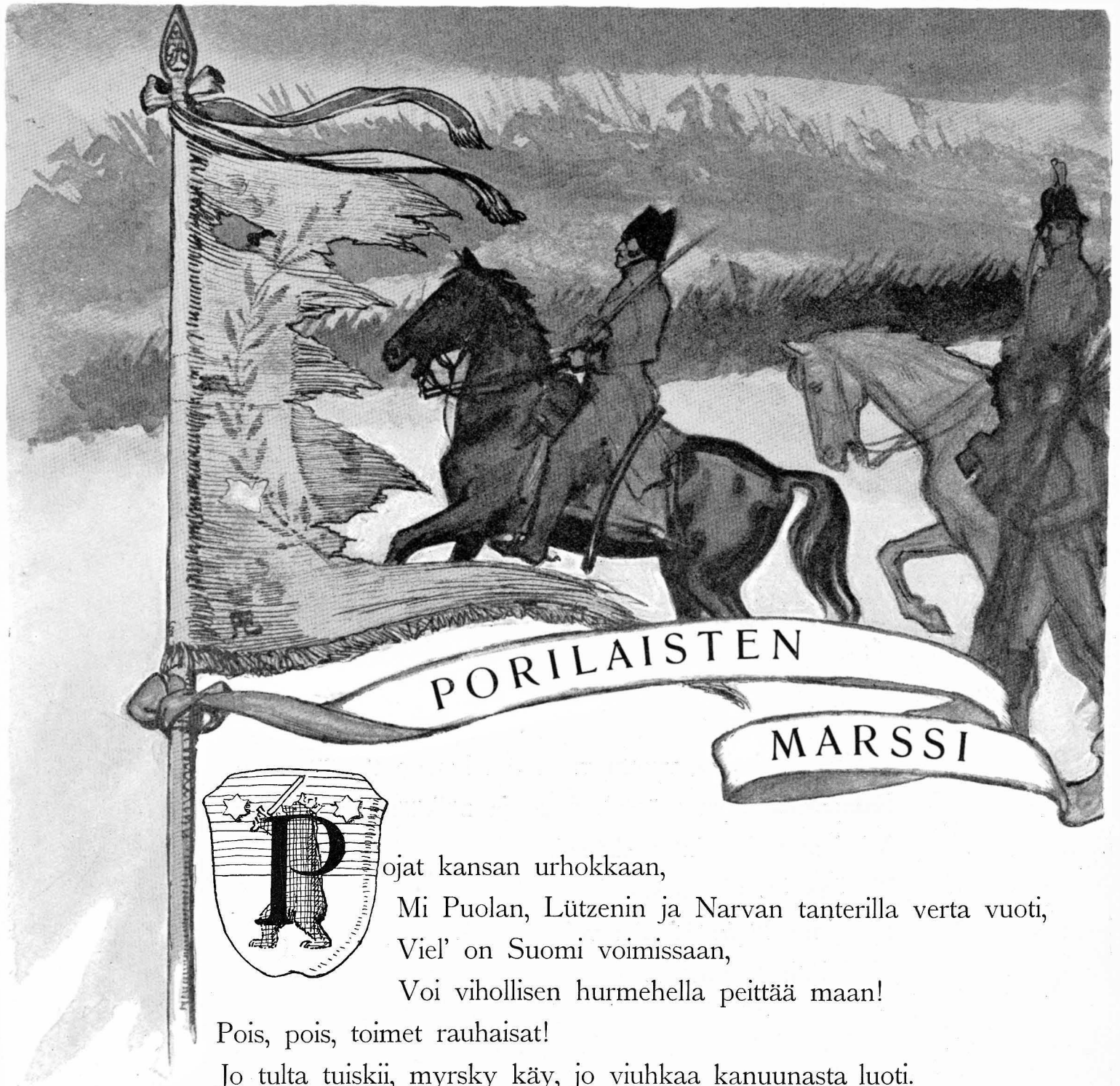

Näin heidän kävi, kaikki sai he vertaan vuodattaa;
Oi suloista tok' elämää, suloista kuolemaa!
Ken täällä horjuis vanhuuttaan!
Ei, nuorna kuolla eestä maan
Ja kunnian ja kuninkaan,
Sep' oisi ihanaa!

Ma köyhä olen orpo nyt, syön leipää vierahan,
Ma turvan, kodin kadotin kanss' isä vainajan;
Vaan vaikertaako huolisin!
Korkeemmaks aina kasvankin,
Ma poika kelpo sankarin
En joudu hukkahan.

Kun viisitoista vuotta vaan ma kerran täyttää saan,
Samaanpa käyn mä taisteluun ja nälkään, kuolemaan.
Miss' ankarimmin luodit soi,
Taajimmin tulta salamoi,
En sinne käymätt' olla voi
Tiet' isäin astumaan.

Porijat kansan urhokkaan,
Mi Puolan, Lützenin ja Narvan tanterilla verta vuoti,
Viel' on Suomi voimissaan,
Voi vihollisen hurmehella peittää maan!

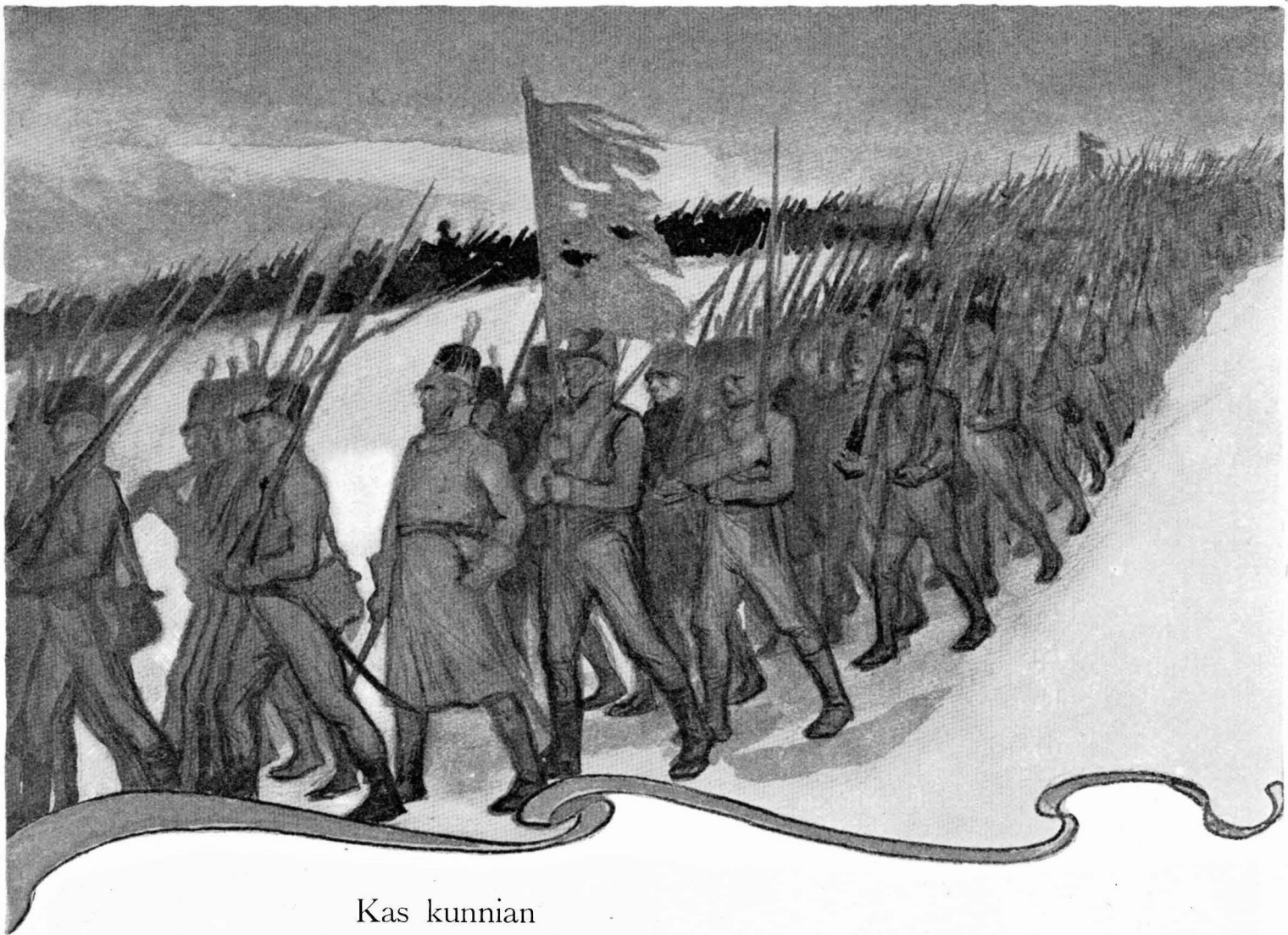
Pois, pois, toimet rauhaisat!

Jo tulta tuiskii, myrsky käy, jo viuhkaa kanuunasta luoti.

Eespäin, miehet uljahat!

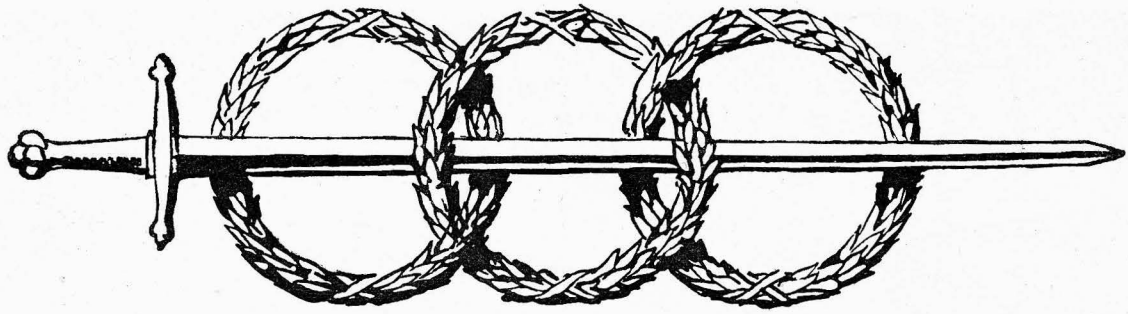
Meit' urhoollisten isäin henget seuraavat.

Kas kunnian
Jo tähti meille hohtaa!
Tuttavahan
On verityö, mi kohtaa.
Eespäin kaikki rientäkää!
Vapautemme ikivanha tie on tää.
Voittoisa lippu meitä johtaa,
Muinahis-aikain taisteluista ryysyinen.
Eespäin, sä jalo vaate verinen!
Viel' liehuu jäännös Suomen värein entisten.

Suomi, maamme kotoinen,
Et veren vuotamatta joudu koskaan väkivallan alle,
Eikä ijäss' ikien
Tää kansa väisty, vapauttaan hyljäten.
Kuolla voipi urho vaan,
Ei vaaraa väistä, pakene, ei antau hän sortajalle,
Kuolo, onni sotilaan,
Osamme olkoon, taistella kun saimme vaan!
Siis miekkahan
Ja vastaan vainojaamme!
Tie kuoleman
Vie kohden kunniaamme.
Viipymättä rynnätkää!
Nyt meidän aik' on, kallis elon aik' on tää.
Suojelematt' ei jäänyt maamme,
Harvennut todistaa sen joukko urhokas.
Eespäin nyt jalo lippu uskaljas!
Täss' suomalaiset on sun henkivartijas.

VÄNRIKIN MARKINAMUISTO.

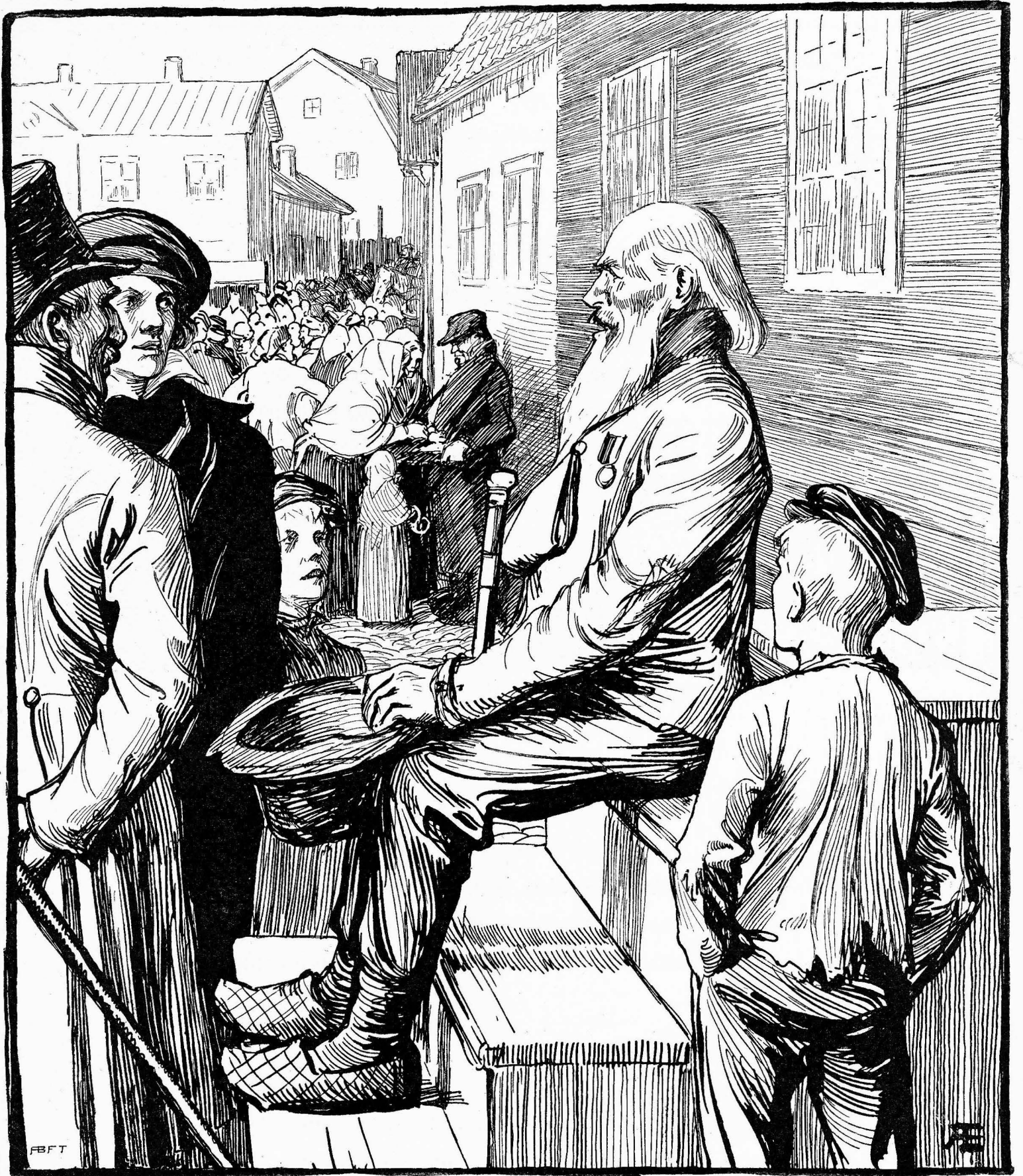
stäväni, miehet, vaimot, onko tässä kuulijaa,
 Joka vanhan krenatöörin laulun kuulla haluaa?
 Näin se alkoi, nuorukainen, laulu viel' on muistossain;
 Kaupungissa käydessäni torilla sen kuulla sain.

Oli markkinat ja täynnä kadut kansaa, kalua,
 Mull' ei katsomahan ollut eikä ostoon halua.
 Ilman aikojani käyden, jouduin kadun kulmahan,
 Missä väen tungoksessa vaunut nähtiin seisovan.

Suottako ne seisattuivat, vaiko pakosta kenties?
Kuski piti ohjista, ja kansaa ärjyi vanttimies.
Mutta vaunuiss' istui herra, mukavasti nojallaan,
Suopel-kaulus viitta yllään, tähtirivi rinnassaan.

Katsoin, katsoin. Mennyt aika välähti nyt muistihin;
Nähty olen kasvot nuo, mut milloin, missä, arvelin.
Salmellahan, Lapualla joukoss' oli urhojen,
Kapteeni hän oli silloin, nytpä kenraal' ylhäinen.

Kovin oli muuttunutkin, ei niin paljon vanhuuttaan,
Kuin tuon korskan näön kautta, jonka sai hän arvostaan.
Liekö ylpeyttä? Ehk' ei; — olo, käytös, muotokin.
Tyyntä oli, mutta suurta, jäykkää, kylmää kuitenkin.

Sotatovereita aina iloll' olen kohdannut,
Tuota katsoin ainoastaan, sydän siit' ei sulanut.
Loista, pöyhkeile, ma mietin; ennen yhdess' oltihin,
Silloin verilläsi olit koristettu paremmin.

Nytpä laulu kaikui, sanat, jotka kerroin, särähti,
Väen hälinässä ääni kimakasti värähti:
«Ystäväni, miehet, vaimot, onko tässä kuulijaa,
Joka vanhan krenatöörin laulun kuulla haluaa?»

Minä olin yksi niitä, yksi hänen lajiaan,
Ja ma ylpeästi käännysin selin herraan korkeaan,
Astuin askeletta pari kautta väen tungoksen,
Saavuin sotamiehen luokse, missä istui laulaen.

Paljainpäin hän portail' istui, ylevänä ryhdiltään,
Piti hattukuluansa vasemmassa kädessään;
Tämä käsi saattoi vielä ottaa suodun antimen,
Käsi toinen oli poissa, sota oli vienyt sen.

Ja hän lauloi rahvahalle, kutka kuulla tahtoivat.
Laulu huono, palkka halpa, halvat myöskin kuulijat;
Minun kanssan' ystävyksin vieress' ukon seisoi vaan
Nuori ylioppilas, ja pari poikaa risoissaan.

Mutta muistoista hän lauloi loistopäiväin menneitten,
Sankareista, urhotöistä aikain unhotettujen,
Viime taistelusta lauloi isänmaamme armahan,
Surun, voiton kultapäivist', ajoist' ikikunnian.

«Kuusineljätt' olen», lauloi, «taistelua taistellut,
Nälät, kylmät kärsinyt ja yöt ja päivät valvonut;
Sotarinnass' olin miesi, nyt jo olen kelvoton,
Käsi toinen Uumajall' on, toinen tässä voimaton.

Onko nuoremmissa ketään, joka myötä olikaan,
Milloin kuului: «Miekkään, miehet, rikottu on rauha maan!»
Silloin miesten mielet hehkui, oli toista kuin on nyt,
Silloin hehkui tääkin sydän, joka koht' on kylmennyt.

Hämeenlinna, ensikerran kuin sun kuutamassa näin
Hattelmalan harjanteilta, tuo ei mene mielestäin!
Oli myöhä, ilta kylmä, matkast' olin väsynyt,
Mut en lepoa, en suojaa minä muistanutkaan nyt.

HÄMBENLINNA, ENSIKERRAN KUIN SUN KUUTAMASSA NÄIN
HATTELMALAN HARJANTEILTA, TUO EI MENE MIELESTÄIN!

Ei, sun jälles, tantereilles mieleni se paloi vaan,
Siell' ol' enempi kuin suoja, enempi kuin lepokaan,
Siellä Suomen sotajoukko, nuori, uljas, urhoinen.
Meihin silloin Suomi katsoi, ja me kaikki Suomehen.

Kunniata ukko Klercker ijät päivät saakohon!
Vanhus, vaivan nähnyt, näytti vielä mieltä urohon.
Muistan hänen harmaan päänsä, kun hän ympär' ratsasti
Ja kuin isä sulosilmin poikiansa katsasti.

Vihollisen vertaisena, pojin kuusin tahansin,
Riemuin viel' ois kunnialla käynyt verileikkihin.
Poiss' on pelko, epäilyskin, taistella nyt mielitään,
Toinen luottaa toisehensa, häneen me ja meihin hän.

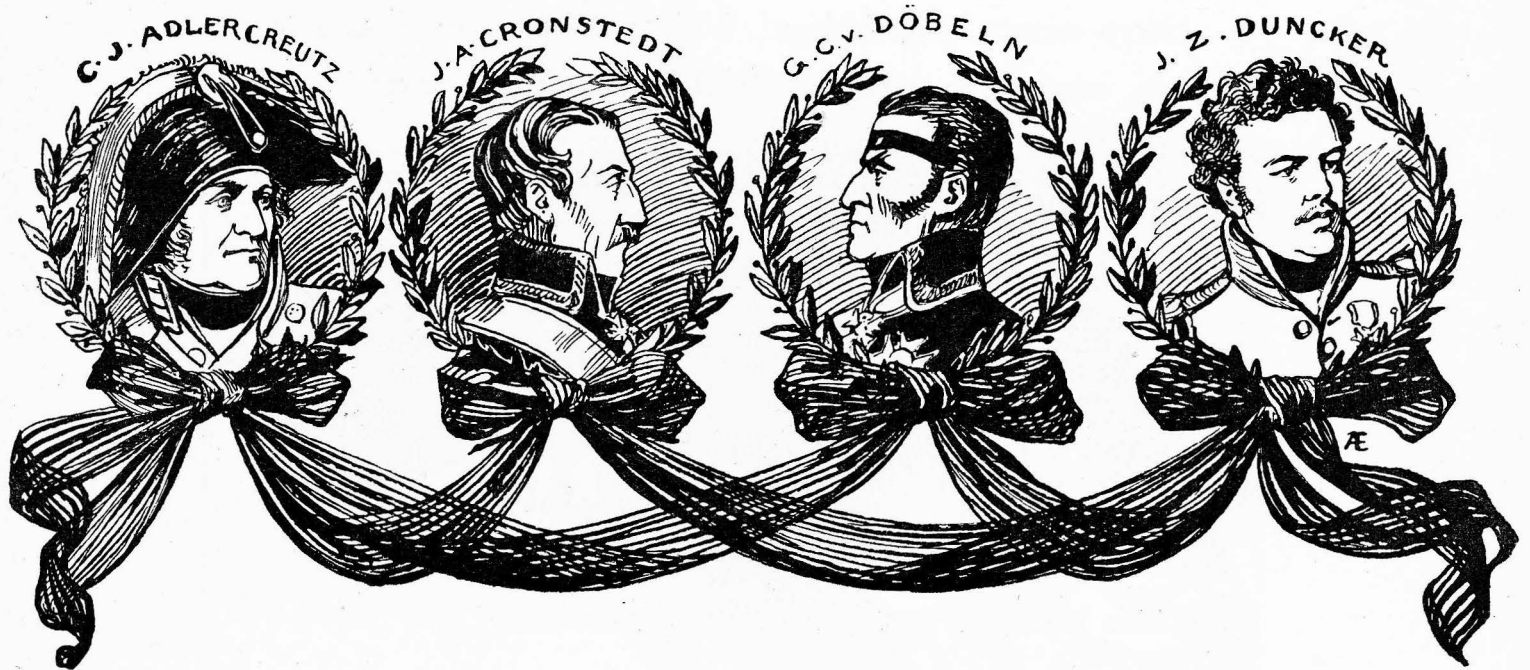
Silloin Klingspor saapuu, marski, ylpeä kuin kuningas,
Kaks' on leukaa, yksi silmä, sydäntä vaan puolikas.
Silloin Klingspor saapuu, ottaa arvollansa komennon,
Antaa käskyjä kuin Klercker, mutta käskee pakohon.

Tähtiyö, min valvoa ma Hämeenlinnan jäillä sain,
Aikain viertyäkin vielä kirkkaan' olet muistossain,
Vaikka siellä miehuus turhaks, toivo tyhjäksi tehtiin,
Vaikka kurjan raukan tähden unelmaks jäi voittokin.

Milloin saa hän tuomionsa, milloin töistään vastata,
Siitä että taappäin kulki, kun voi eespäin astua,
Siit' ett' on hän miehuuttamme, mainettamme häväissyt,
Että kyynel vuoti, miss' ois vertä vuotaa pitänyt.

Horjuimmeko Siikajoella, kun sai koittaa viimeinkin?
Jalkoihiinko Revonlahdell' luotettiin vai käsihin?
Adlercreutz sen virkkaa voisi, Cronstedt myös ja moni muu,
Mut ne sankarit on siellä, miss' on sanatonna suu.

Jalot lausuin nimet, heille kiitosta ja kunniaa!
Monta heidän vertaistansa povehensa peitti maa,
Döbeln lepää, Duncker lepää: kysy heidän aikojaan,
Niistä tietää, niinkuin tässä, halpa sotavanhus vaan.

Miks en kaatua ma saanut missä monet urhot nuo,
 Missä juhliansa vietti Suomen sankarjoukko tuo,
 Miss' ol' onni meille lempein, maine kirkkaimmallahan,
 Kentill' Alavuden, Salmen, Siikajoen, Lapuan.

Näin ei taas ois ollut pakko rientää Pohjaan kolkkohon,
 Eikä voittoriemuamme vaihtaa epätoivohon,
 Eikä surra tovereita, joita jäätyi tuhansin
 Jäillä Tornion tai suotta Kainuull' alttiiks pantihin.

Raskas ero Suomenmaasta, karvas palkka vaivojen!
 Meitä tuli pieni parvi Länsipohjan rannoillen;
 Uskollisna kastoin vielä Ruotsin hiekkaa verellään,
 Nytpä torilla ma laulan, leipäpalaa pyydän näin.

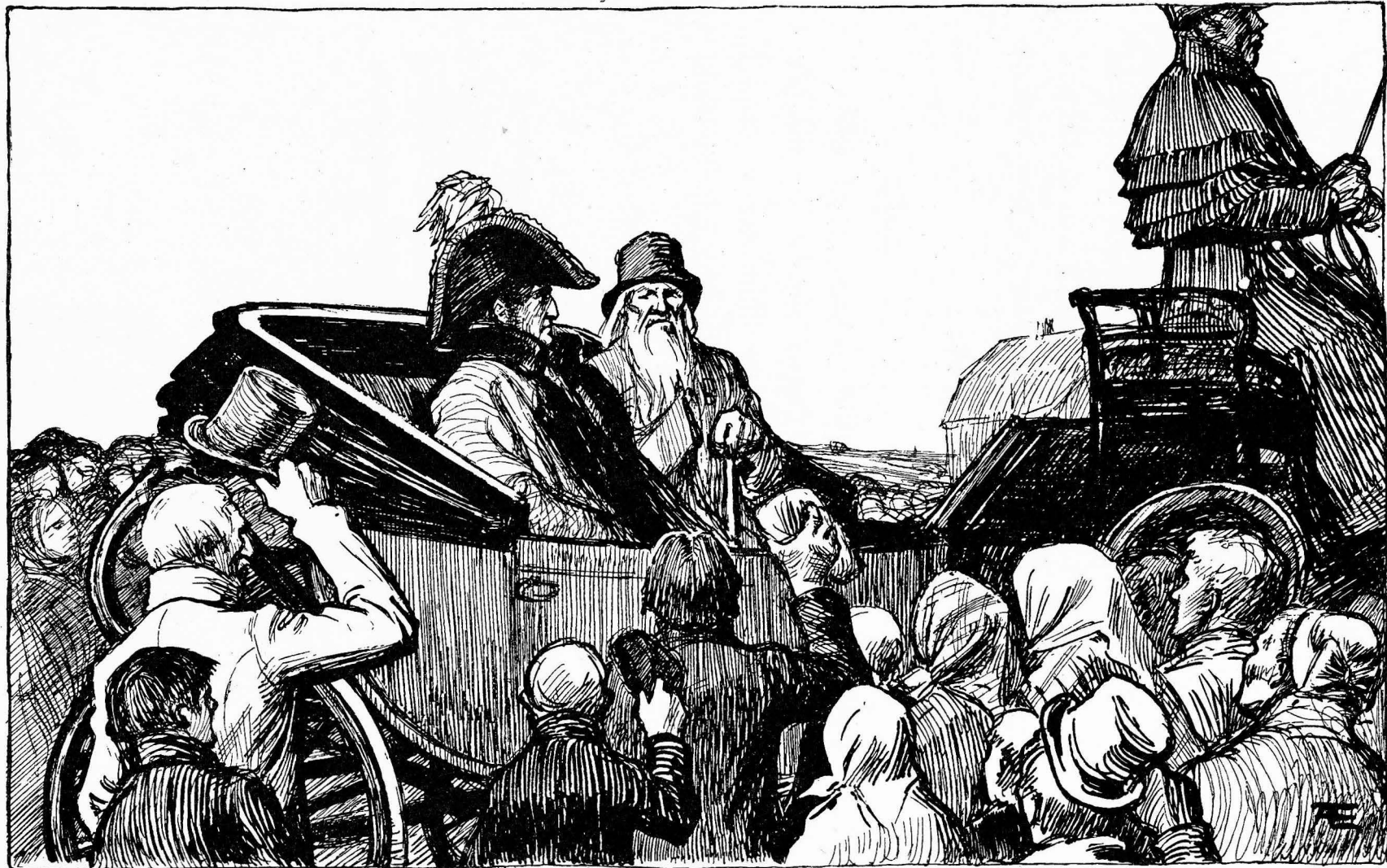
Herra maata varjeltakoon! Vähät muusta huolikaan;
Henki, onni, käsi, jalka sotamiehen menköön vaan!
Herra maata varjeltakoon, se on ponsi virressään,
Sanat muut jos vaihtelee, loppu aina kuulu näin«.

Ja nyt nousi ukko, läksi palkkiotaan keräämään,
Jotkut antoi äyrin hälle, useimmat ei sitäkään;
Niin hän tuli vaunuillinkin, kääntyi herraan korkeaan,
Syvään kumartuen pisti esiin hattukuluaan.

Kenraalinpa, suuren herran, tähtiin, kultiin puetun,
Muoto muuttui, ja hän tempas ukon hatun oijetun,
Katsoi häneen, katsoi kansaan, — samassapa heittikin
Pitkin toria jo kaikki aarteet vanhan soturin.

Vanhus seiso hämmästyksin, herra loihe lausumaan:
«Kuulin laulus, taistellut ma olen eestä saman maan.
Muisto tuo ett' elähyttää vanhanakin minua,
Siitä, näet, ylväs olen, ylvähämpi sinua.»

«Tosin verileikissä' usein toivehemme pettyivät,
Tosin voittommeekin pian tappioiksi kääntyivät;
Mut ei siltä meidän tarvis kumarrella nöyrtyen,
Hattuni ma pidän päässä; pidä sinä samaten!»

Lausui näin, ja kirkastus nyt hohti hänen kasvoillaan,
Ja hän hatun miehekkäästi päähän painoi sotilaan;
Lausui sitten, — vielä ilost' ailahtaapi sydämmen',
Muotoaan kun aattelen ja puhettaan kun muistelen:

«Tasan ei käy onnen lahjat, niin se Luojan sääntö on,
Minä rikas, arvoss' olen, sinä köyhä, arvoton;
Yhteistäpä meillä paras: horjumaton alttius,
Kunto verin vahvistettu, omantunnon todistus.»

«Siksi kumppanukset ollaan, siis käy tähän istumaan!
Kallihin kun yhteist' ompi, halvemmatkin tasataan.
Leipää, suojaa mull' on sulle, kultaakin jos haluat,
Mulle myöhä ilos säästä sekä laulus ihanat.»

Ja nyt vanha krenatööri nousi herran vierehen;
Kansa, suoden kunniata, antoi tietä vaunuillen;
Kuulin kuinka kulkivat ne torin poikki kulkuaan,
Mutta näön multa peitti kyynelkaste sumullaan.

LOTTA SVÄRD.

hä vieläkin Lotta Svärdistä
Puhe syntyvi toisinaan,
Kun iltavalkean ääressä
Sotakumppani kohdataan.

Jos kuin on tuo juroluontoinen,
Heti muoto se kirkastuu,
Ja hienoiseen hymyn värveesen
Käy harmaja viiksisuu.

Veriseltä hän voiton kentältä,
Sota jyskien miss' salamoï,
Monest' uupuen saapui ja ryyppynsä
Lotan telttasen alla hän joi,

Siis laskevi leikkiä mieluisaan
Hän, eukkoa muistellen;
Mut suuttuu, jos ei naurusi vaan
ole vilpitön, herttainen.

Näet, helmi hän oli se eukkonen,
Ja helmipä kalliskin;
Jos sietikin naurua hiukkaisen,
Toki arvoa runsaammin.

Ja oliko nuori ja kauniskaan?
Parhailaan kukki jo hän,
Kun kolmas Kustavi Ruotsinmaan
Piti valtikkaa kädessään.

Ennenkuin Suomessa taisteltiin,
Tuli morsioks hän sotilaan;
Ja Svärd kun lähtöhön käskettiin,
Hän Lottansa vei mukanaan.

Heleät oli silloin posket nuo
Sekä suu mitä herttaisin,
Ja mustien silmien välke tuo
Näön häikäisi uljaankin.

Mut ei kevät kestä, ei kukkasetkaan,
Pian Lottakin surkastui:
Erin kolmin, hiukkasen kerraltaan,
Sen kauneus kuivettui.

Ens talven pakkanen siit' osan vei,
Ylen tuima ja aikainen,
Osa toinen ens kesän saalihiks jäi,
Sen paahteli päiväinen.

Ja kolmannesta, mi jäljell' ois,
Ei paljoa hän pitänyt;
Tuo kyynelvirtahan hukkui pois,
Kun kaatunut Svärd oli nyt.

Kun taas sota syttyi leimuamaan,
Ja hän taas tuli meidän luo,
Jopa tuskin muisti hän kauneuttaan,
Niin mennyttä kaikk' oli tuo.

Æ

ENNEKUIIN SUOMESSA
TAISTELTIIN,
TULI MORSIOKS HÄN
SOTILAAN;
JA SVÄRD KUN LÄHTÖHÖN
KÄSKETTIIN,
HÄN LOTTANSA VEI
MUKANAAN. .

Mut kaunis, vaikkapa toisemmin,
Oli silmissä hän sotilaan,
Kuten ennen hempeimmälläänkin,
Ylistettiin hänt' yhä vaan,

Jo vaikk' oli ryppyjä siirtänyt
Hymykuoppihin parvittain,
Ja kasvot kaikk' oli mustat nyt,
Ei silmät ne yksin vain.

Sota-onnea seurata mutkaisaa
Sepä mielehen eukon tän,
Ja joukkoa suosi hän harmajaa,
Rakas meille siit' oli hän.

Ja Svärdirin kumppalit vierimmät,
Nepä muisti hän parhaiten,
Mitä heille hän kaatoi täydemmät,
Ja näin tuli maineesen.

Niin kulki hän karskine urhoinens'
Uljaana ja innoissaan,
Ja kun pyssyt paukkui ja luodit lens,
Ei kaukana Lottakaan.

Sill' urheus poikien rakkaitten,
Sepä hälle riemua suo,
Ja hän arveli kun tuli melskeesen:
«Etähämpänä ei ole nuo.»

Ja teltankin piti seisoa niin,
«Ett' urhot tilkkasen sais,
Jos ken tulis taisteluss' uuvuksiin,
Tai haava jos vaivuttais.»

Ja jos teltan tilkkuja harmaita
Sinä katselit tarkemmin,
Näit luoteja käynehen vieraina,
Sitäp' eukko se kerskaskin.

Ma kerron vielä, jos sallit sä,
Teon, jonka ma viimeks näin.
Oravaisien hurmekentiltä
Taas käytihin pohjaan päin.

Ja Lottakin myös; sai korjuuseen
Tavaransa hän vaivoin vaan,
Telttansa, kärryn lekkerineen
Sekä ontuvan hiirokkaan.

Levähdettiin. Hänpä se puuhas taas
Tapahansa jo tunnettuun,
Mut poiss' oli telttä, hän ryyppyjä kaas
All' uhkean kuusipuun.

Suru hällä on vaikkapa huulillaan
Hymyn joskus piilevän näät;
Suri urhojen huolta, ja nauraessaan
Oli kosteat poskipäät.

Niin silloin eukon luo läheten
Tuli teikkari, ratsumies;
Tuo katseen viskasi röyhkeisen,
Sekä suutakin soittaa ties.

«Ei hätää!» huusi hän, «viinaa hoi!
Tää poika se kustantaa.
Hei, kuules kultaa kuinka se soi!
Ja veikkoja niitäpä saa!»

Mut Lotta se tiuskasi vimmoissaan:
«Sun tunnen jo ennestäin.
Olit pantuna äitiäs suojaamaan,
Mut missä sun tänään näin?»

«Mun luonani, haavojas vinkuillen,
Rutiraukkana istuit sie.
Olit kalpea, nyt olet taas punanen,
Ja missä ne haavas lie?»

«Älä väitä, ett' äitisi kuollut on,
Apuas ett'ei kysy hän;
Tää maa se on äitisi turvaton,
Olet pettänyt äidin tän.»

«Vaikk' kultia laukkusi täys sull' ois,
Merikin niit' ammentaa,
Jumal'auta, tuommoiselle en sois,
En pienintäkään pisaraa!»

Kupehellaan nyrkkiä vaan hän pui,
Tapa moinen ol' eukon tään;
Rikas öykkäri tuostapa lannistui,
Liki ei nyt pyrkinytkään.

Mut nuorukaisenpa uupunehen
Tiepuoless' istuvan näin.
Lotan silmä, kuin lempe'in tähtöinen,
Välin vilkkuvi sinnepäin.

„VAIKK' KULTIA LAUKKUSI TÄYS'
SULL' OIS,
MERIKIN NIIT' AMMENTAA,
JUMAL'AUTA, TUOMMOISELLE EN
SOIS,
EN PIENINTÄKÄÄN PISARAA!“

Nojaten vaan pyssyyn mies levähtää,
Puku yltään hurmeunut;
Näit, että hän joukkoa rientelevää
Oli vaivalla seurannut.

Ja kuin emo lapseen, Lotta se loi
Hänehen yhä katseitaan,
Kuin ryypyt, jotka hän muille soi,
Ois aikonut hällen vaan.

Mut kun syvemmä yhä vaipui tää
Suru-untensa helmoihin,
Ei eukko se maltellut enempää,
Pojan luoksehen kutsuikin.

«Tule», eukon ääni se värvähtää,
«Viel' löytyä tilkkanen vois;
Juo, poikani, huolta se lieventää,
Sitä tarve nyt kaikkein ois!»

«Ujoksut? Mitä vielä! Ma tunnen sun,
Ei kultia laukussais;
Salon töllistä läksit taisteluhun,
Ja täälläkö kultia sais?»

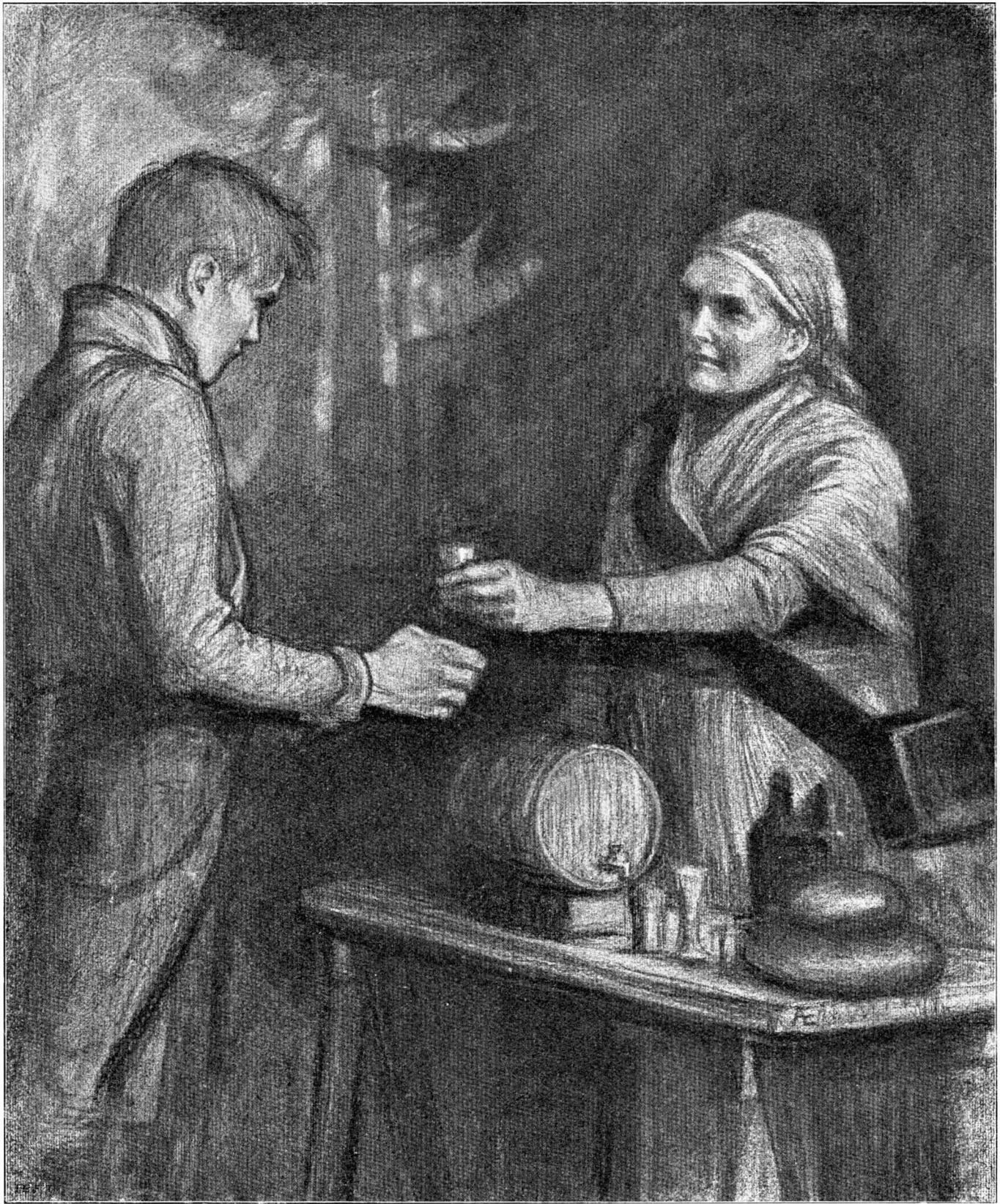
«Mut et verityössä ole viimeinen,
Lapualla se huomattiin;
Ens' miehenä Ruonan sillallen
Myös ryntäsit, eikö niin?»

«Älä huoli millä sä maksaisit,
Minä huoleksen' otan tuon;
Lapuasta sa ryypyn ansaitsit,
Ja Ruonasta kaksikin suon.»

«Ja jos Svärdini lempeä, miehuukas
Näkemässä nyt ollut ois
Kuin, vaikka jo vuos veri haavastas.
Sotimasta et luopunut pois,

Heti ottais hän sinut hoimeisin
Omimpana lapsenaan,
Ja sen arvoista kahta, sen vannonkin,
Sais etsiä kautta maan.»

Ja saapunehelle Lotta se nyt
Täpötäyteen kaas pikarin,
Vähäll' ett'ei kukkuraks vierähtynyt
Pari kyynelhelmeäkin.

Jo on aikaa siitä kun eukon näin,
Mut en häntä voi unhottaa;
Hänt' aina ma muistelen mielelläin,
Ja hän kyllä sen kannattaa.

Niin, helmi hän oli se eukkonen
Ja helmipä kalliskin;
Jos sietikin naurua hiukkaisen,
Toki arvoa runsaammin.

UKKO LODE.

ina, taisteluun kun mennin
Ryntökäskyn ilmoittaa,
Ukko Lode sitä ennen
Harmaan päänsä paljastaa.
Hartahana, totisena
Seisoo näin hän hetkisen,
Niinkuin muinoin pienoisena,
Vanhana nyt rukoillen.

Pois nyt kaikkein päästä hattu!
Tyyni hartaus nyt on.
Luodit lentää, välin sattuu
Viereen, välin joukkohon;
Miestä kaatuu täällä, siellä,
Seis! Ei liikahdustakaan!
Isämeitä ynnä vielä
Siunauskin luetaan.

Vasta kun ol' ääneensä
Rukouksen päättänyt,
Tuli ukko säntillensä,
Hatun painoi päähän nyt:
«Syösköön vaikka lemmon kansa
Vastahamme joukkojaan,
Eipä hätää Herran kanssa,
Hurraa pojat, eespäin vaan!»

Sitten koitti ryntäystä
Uskoineen ja miehineen;
Pelkoa ja epäilystä
Nyt ei päässyt sydämmeen,
Ydin nuori, vanha pinta,
Pilaa, totta vuorojaan,
Lumitukka, tulirinta,
Näin käy ukko kulkuaan.

Väki virkkoi: «Tulimmainen!
Nuor' on äijä jällehen;
Sydämissä veitikainen
Vielä asuu entinen,
Loistaa hänen katseestansa
Voittoon meitä näyttämään;
Äidin rukous huulillansa,
Hän ei pelkää hiittäkään.»

Verityö ol' lopetettu,
Välin voittamallakin,
Rukoukset suoritettu,
Väki palas leirihin.
Ilolla se lepäs siellä
Väsyneenä vaivoistaan.
Lode? Kentäll' yhä vielä
Ukko kummitteli vaan.

Useimmin hän kulkuansa
Kulki hiljaa yksinään;
Pari miestä vaan pääs kanssa,
Parhaat hänen väestään.
Miss' ol' ollut pahin pinne,
Päivä kuumiin, raskahin,
Sinne mieli paloi, sinne
Hänet nyt vei jalkakin.

Kylliäkö hän viel' ei saanut?
Niinkö oli kiihtynyt,
Että, vaikk' on kaikki laannut,
Viel' ei veriin kyltynyt?
Ihaellako hän mahtoi
Tuonen työtä kauheaa?
Lode? Ei, hän auttaa tahtoi,
Lähimmäistä pelastaa.

Missä suoni sykki vielä,
Hengen rahtu havaittiin,
Siellä viivyttiin, siellä
Hoideltiin ja autettiin.
Kaikki saivat huojennusta,
Vihamies ja omainen,
Täss' ei tehty eroitusta,
Veli oli jokäinen.

Moni valmis henkeänsä
Hetken lainaks arvaamaan
Katsoi hänen käyntiänsä
Äänetönnä kaukaa vaan,
Nousi kesken huviansa,
Että saisi hetkisen
Vilpitöntä nauruansa
Nauraa tälle kummallen.

Väki virkkoi: «Hakkaa päällen!
Ukko huutaa ryntäissään,
Mutta sitte paikkaa jälleen,
Minkä sattui särkemään.
Vaan — se onkin Lode toinen,
Joka hakkaa, maahan lyö,
Ei tää äijä hyvänmoinen;
Hurjan pojan se on työ.»

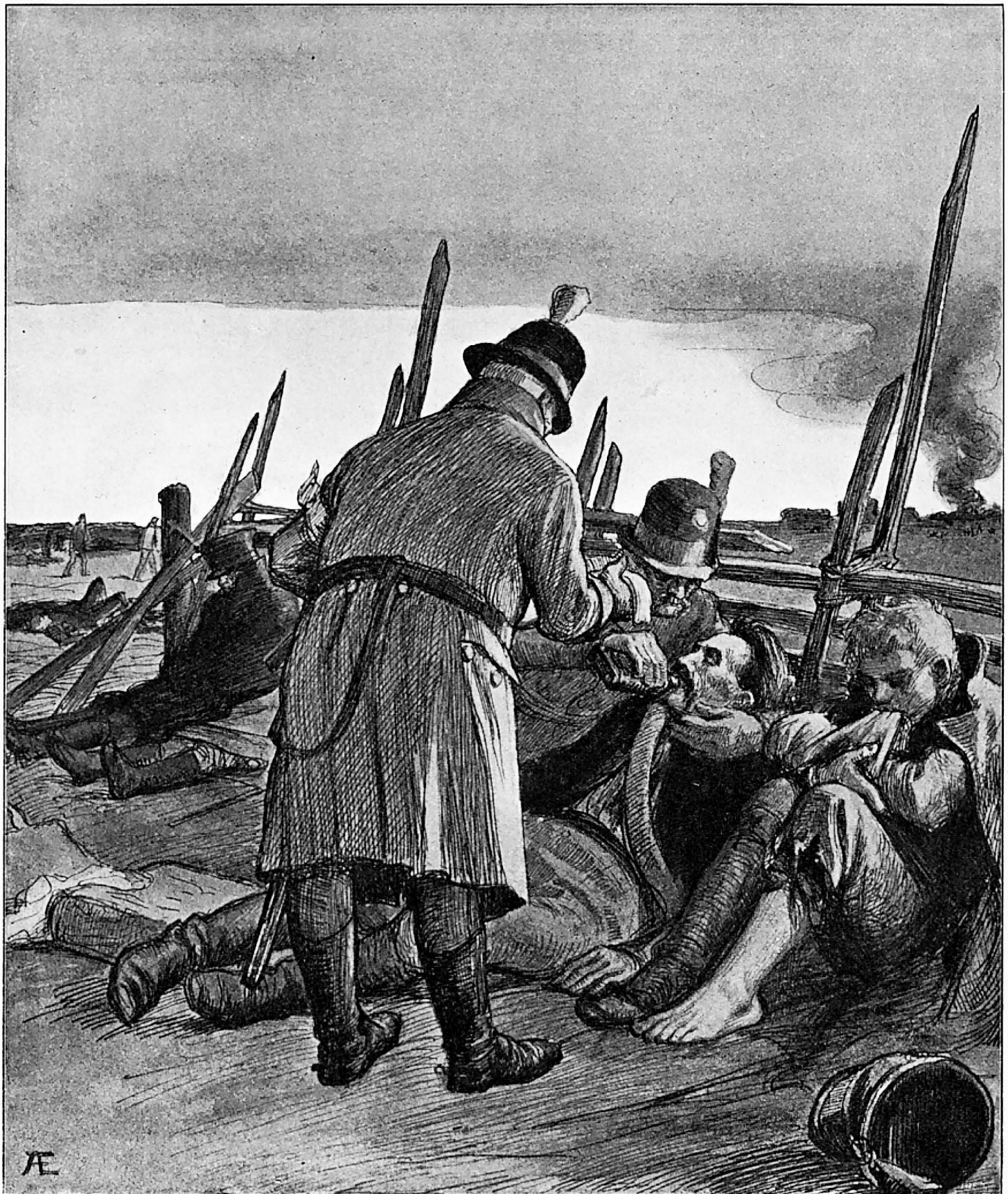
Kunnon poika-veitikkapa,
Sydämmessä piilee tuo;
Vanha usko, vanha tapa
Siihen kotiin lämmön luo.
Tyyni, vakava on pinta,
Mut jos silmiin katsahdat,
Ne kuin peilit kirkkahinta
Lapsenmieltä kuvaavat.

Nuttu halpa, käytös rehti,
Niin käv' ukko sotiaan.
Tuli rauha. Täytyi tähti
Rintaan panna toisinaan.
Mutta kohta syksykylmiin
Vaihtui kevät vanhuksen,
Poika parka, itkusilmin,
Rinnass' istui väristen.

Kun hän juhlapuvussansa
Ynseänä seisoi näin,
Väki kaikki seisoi kanssa
Unisilmin töllistään,
Jotain tempuiss' aina puuttui,
Käänteet nurin tehtihin,
Kunne viimein ukko suuttui,
Kaikki hiiteen heittikin.

Mutta näin vaan paraateissa
Toisinansa tapahtui;
Muulloin väen harjotteissa
Vanhaan tapaan pukeutui.
Hei, se oli toinen juttu:
Nyt ei unta ollut kai;
Vanha herra, vanha nuttu,
Niistä toki selvän sai.

Tempuut tehtiin rivakasti,
Riemulla ja innolla,
Aina paljo paremmasti,
Kuin hän taisi toivoa.
Muut' ei hällä tehtävätä,
Katsastaissaan miehiään:
Parrasta vaan nyki tätä,
Tuota huiskas leikillään.

Väki virkkoi: «Tulimmainen!
Vielä ukko nuori on.
Sydämessä veitikainen
Vielä asuu vallaton.
Aika satoi lunta päähän,
Ruumis raukes vaivoistaan,
Mutta katso, pilkistäähän
Poika silmist' aina vaan.»

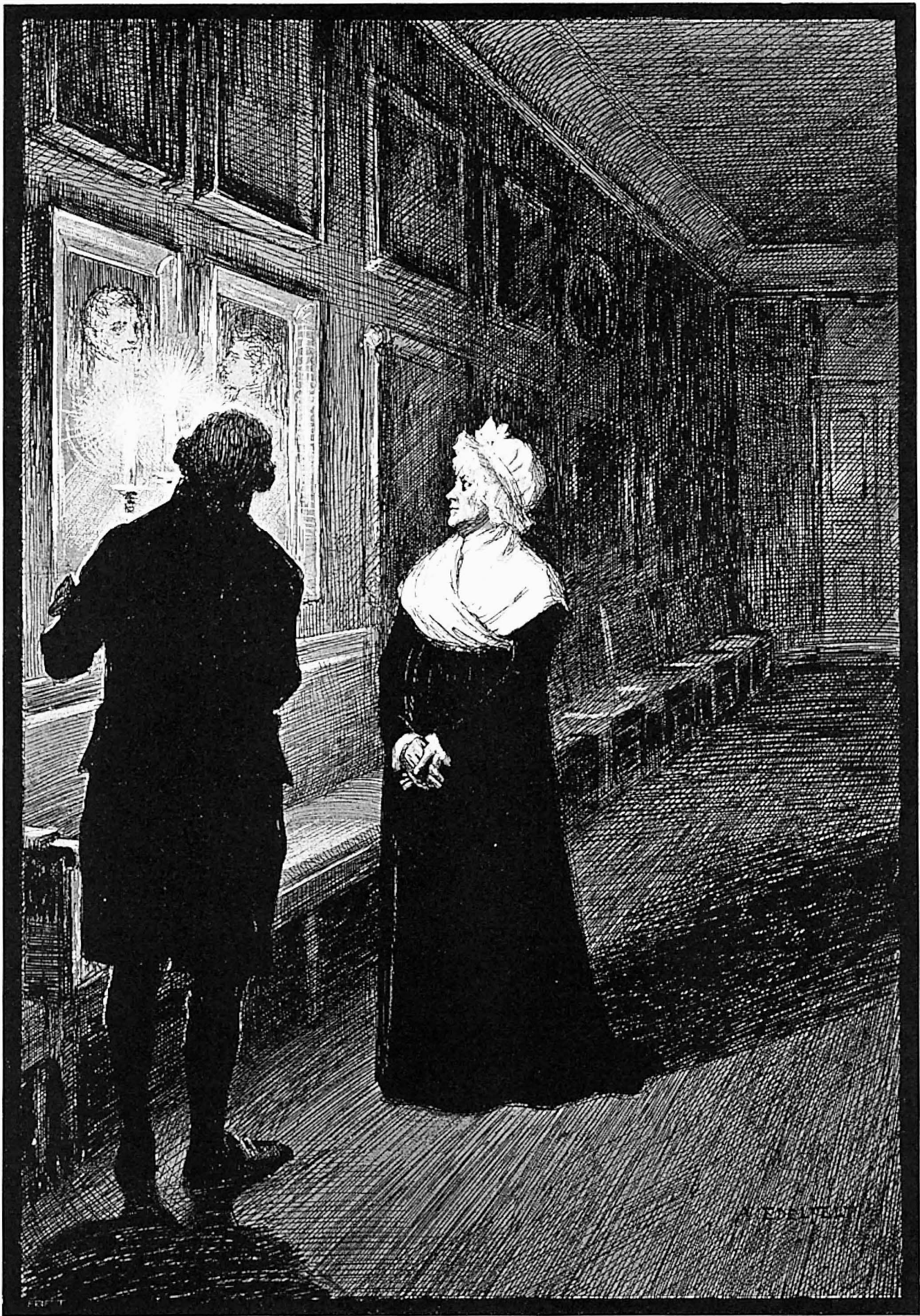

MATKAMIEHEN NÄKY.

enenkä linna se, jonk' äskettäin
 Tien varrell' illan hämärässä näin?
 Niin komeaa ei tienoill' ollut toista.
 Mut kolkoksi kuin haudan muistan sen,
 Ja synkäks', autioksi; akkunoista
 Vaan valo loisti yhden huonehen.

Ma seisahduin ja katsoin: kartanon
 Salista valo virtas varjoton.
 Niin tarkkahan, kuin suinkin näkö jaksoi,
 Sielt' ihmisiä etsin silmilläin;
 Mut vaivaa tuskin tarkastus se maksoi,
 Ma haamua vaan kaksi siellä näin.

Ol' vaimo toinen, suruvaatteissaan
Ylevä, vaikka kumarruksissaan;
Hopeina valui pitkät suortuvansa.
Mies toinen oli, mustissa myös tää,
Pää pystyssä, vaikk' ikä lumillansa
Sen peitti myös; hän kantoi kynttilää.

Mä katsoin vielä. Salin seinähän
Ol' asetettu kuva; taulun tän
Likellä näin mä vielä taulun toisen.
Kun nainen ehti niiden etehen,
Kohotti katsantonsa hän ja loi sen
Kuin rukoellen niiden puolehen.

Ken oli hän? On hetki kulunut:
Hän mennyt on ja valo sammunut,
Kuin kartanossa kaikki oisi maannut.
Kenties hän oli haamu rauhaton
Tai kuvain kumartaja? Liekö saanut
Vieraalla maalla vieraan uskonnon?

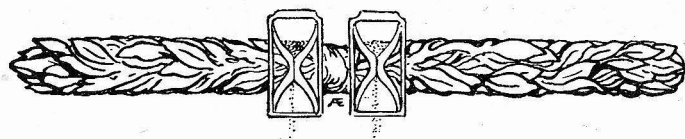
Ei, haamu hän ei ollut rauhaton —
Min näit, se rauhaisaa ja totta on.
Mut samaa matkaa jos sä kuljet toiste
sivutse linnan samaan aikahan,
Salista kohtaa sua sama loiste,
Ja vanhuksen näät siellä kulkevan.

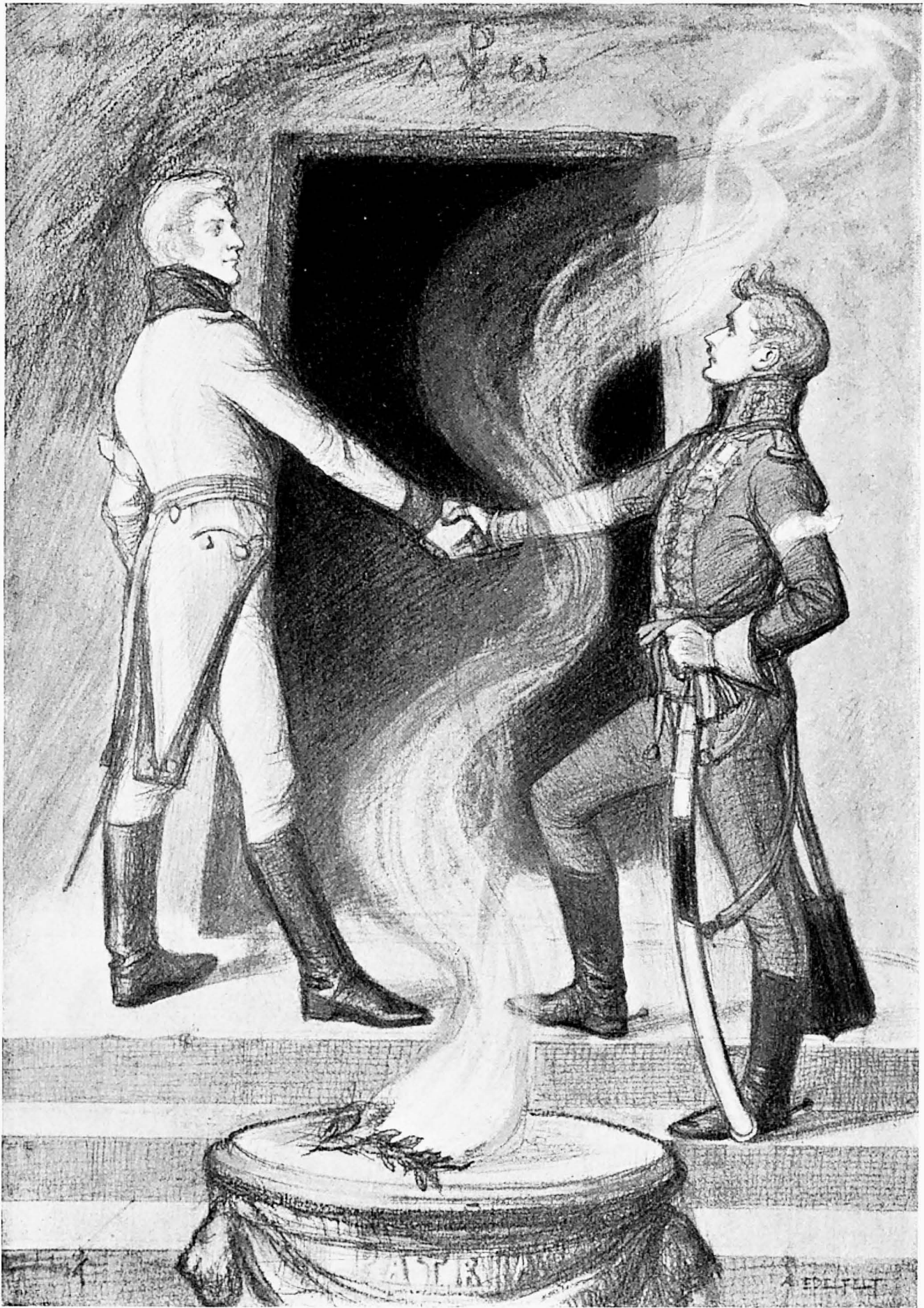
Jo monta ajastaikaa peräkkäin,
Tään saman palvelijan kanssa, näin
Hän ennen yötä astuu kaikin illoin.
Sen hetken päästä hänt' et nähdä saa;
Kun hetki toinen kulkee, hän jo silloin
on ottamassa unta rauhaisaa.

Ne kuvat, joita siinä katsoivat,
Ne kaksi Ramsay veljest' olivat,
He kasvoivat tään linnan katon alla.
Lemulla toinen sortui kuolemaan,
Ja toinen heti jälkeen Lapualla,
Ja kumpanenkin eestä synnyinmaan.

Heist' urhotöitä taru kertoilee,
Ja Suomen runo vielä laulelee,
Kuink' kuoloon nuorna veljespari moinen
Maan eestä voittain oli lähtenyt,
Ykskolmatta kun vuotta oli toinen,
Yhdeksäntoista toinen täyttänyt.

Vaan vaimo, jonka veljeksien luo
Näit hiljalleen kuin haamun käyvän, tuo
Ol' äiti urho-veljein. Yöt' ei voinut
Hän käymätt' olla muisto-aarteilleen:
Hän kuvia ei siellä jumaloinut,
Hän hyvää yötä lausui lapsilleen.

HEIST' URHOTÖITÄ TARU KERTOILEE,
JA SUOMEN RUNO VIELÄ LAULELEE,
KUINK' KUOLON NUORNA VELJESPARI MOINEN
MAAN EESTÄ VOITTAIN OLI LÄHTENYT.

Täydellisenä on nykyään jokaisessa kirjakaupassa
saatavana uusi kuvallinen painos

ZACH. TOPELIUKSEN

VÄLSKÄRIN KERTOMUKSIA

Teos ilmestyi 45 vihossa à 55 p. ja myydään myöskin
3 korusiteessä à 10: 50 p.

Teosta koristaa yli 300 kuvaa kahdelta niin etevältä
taiteilijalta kuin *Albert Edelfelt* ja *Carl Larsson*.

Uuden suomennoksen on toimittanut

Juhani Aho,

jolle runoilija eläissään itse uskoi tämän suomennostyön.

Nämä jännittävät historialliset kertomukset ovat yhtä ihailut nyt kuin ennenkin ja tuskin on sitä kotia pohjoismaissa, missä eivät »Välskärin kertomukset» olisi sijaansa saaneet. Niin kansallinen, niin kotimainen, niin supisuomalainen kuin tämä teos onkin, on se kuitenkin suurimmalle osalle varsinaista suomalaista yleisöä, joka ei ole kyennyt sitä alkukielellä lukemaan, ollut melkein suljettu kirja.

» — — Kansallisen kirjallisuuden ystävät ja kannattajat, opettajat ja vanhemmat, teille kaikille suositamme tätä arvokasta teosta, joka nyt ilmestyy ajanmukaisessa suomalaisessa asussa.« (Laatokka.)

» — — Sopivampaa ja parempaa joululahjaa nuorisolle tuskin voi antaa kuin nämät puhdasmieliset, jalohenkiset ja kansalliset kertomukset.« (U. Sren Matti.)

» — — Eivätkä hänen kuvauksensa kansamme elämästä ja sankaritoista puolentoista vuosisadan aikana ole lämmittäneet ainoastaan nuorukaisen mieltä, vanhempikin sydän on lämminnyt, innostunut lukiessaan hänen kertomuksiaan, joihin niiden tekijä on niin mestarillisella tavalla sulattanut kaiken sen hehkuvan isänmaan rakkauden, jota hän tuntee, josta hänen elämänsä, työnsä on meille niin kauniina todistuksena ja esikuvana.« (Kotkan Sanomat.)

»Nykyinen miehuuden ijässä toimiva, sivistynyt sukupolvi on imenyt isänmaan rakkautta ja innostusta kaikkeen jaloon Topeliuksen Välskärin tarinoista. — —« (Aamulehti)

» — Rakkaampaa lukemista ei voi suomalainen lukija saada.« (Turun I ehti.)